

Zlatko Šafarić,
Davorin Babić,
Tomislav Busch

EDUKACIJSKA VRIJEDNOST REALIZACIJE NASTAVNIH SADRŽAJA U PRIRODI.

1. UVOD I PROBLEM

Svjesni smo činjenice da učenici na početku 21. stoljeća sve više vremena provode sjedeći ili ležeći u zatvorenim prostorima, radeći na računalu, pišući e-mail poruke ili pregledavajući www.stranice, gledajući televizijski program, slušajući glazbu, igrajući različite video igre itd. Kakav utjecaj ovakav način života ima na rast i razvoj dječjeg organizma nije potrebno isticati. Taj je problem već više puta analizirali nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture, liječnici, psiholozi, sociolozi i ostali stručnjaci koji se izravno ili neizravno bave populacijom djece i mladeži. Upravo se zato u svijetu već dugi niz godina u osnovnoj i srednjoj školi nude sadržaji koji se ostvaruju u prirodi. Ovaj oblik nastave **jedini cjelovito uvažava biološke potrebe djece za životom u prirodi i podučava ih tome kako s njom postupati i živjeti.**

U nas se takav oblik nastave ostvaruje samo u razrednoj nastavi, iako je ona zastupljena u planovima i programima tjelesne i zdravstvene kulture I u predmetnoj nastavi osnovne škole (RH 1999). Budući da je logorovanje programski sadržaj našeg tjelesno-zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja u osnovnim i srednjim školama, **logično je da je godinama bio predmet studiranja** studenata Kineziološkog fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. On se nazivao “Osnove planinarstva” (RH 1982), a ukinut je školske 1993/94 godine, pa sada navedeni studij završava već deseta generacija bez i jedne informacije o tom sadržaju.

2. RASPRAVA

Kineziološka metodika, između ostalog, proučava učinkovitost odgojno-obrazovnog rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području i do sada je više puta utvrdila da sat na otvorenom vrijedi više od sata u zatvorenom prostoru, a sat u prirodi više od oba zajedno. Naime, u prirodi se **još više spontano ističu i životno doživljavaju metodički principi:** odgojnost i zdravlje, jasnoća, zornost, svjesnost i aktivnost, sustavnost i postupnost, raznovrsnost, svestranost, primjerenost i praktična primjenjivost i individualizacija (Findak, 1999). Zato ne postoji ništa kvalitetnije od toga kada bilo učenik ili student stečena teoretska znanja potvrdio u prirodi ili ih sam u potpunosti doživio. Ovakvo promišljanje potvrđuju podaci anketa koju provodi predmetni nastavnik kolegija Sportovi na vodi (Oreb, 2002).

Stoga je sigurno da bi boravak u prirodi u okviru nastave iz “**Osnove logorovanja**” još više pridonio spoznaji načela o kojima studenti slušaju tijekom studija u većine kolegija.

Logorovanje je, kako je već istaknuto, jedan od organizacijskih oblika rada koji pripada osnovnim organizacijskim oblicima rada po programu tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, a čine ga višednevni boravci pod šatorima ili u drugim tzv. nestabilnim objektima (kolibe, kamp kućice, i

sl.). U načelu, svaki organizirani boravak u prirodi, na prethodno opisan način, koji traje duže od dva dana može se svrstati u logorovanje. Zato bi za studente Kineziološkog fakulteta, buduće profesore koji će raditi s djecom i mladeži, **osnovna svrha bila edukacija za život i rad s djecom u prirodi putem stjecanja osnovnih znanja i iskustva tijekom boravka u jednostavnim uvjetima života**. Sve s ciljem da studenti zavole prirodu, kako bi je čuvali od negativnih utjecaja suvremenog društva, da bi se mogli koristiti njezinim blagodatima, kako za vrijeme školovanja, tako i poslije u radu s djecom i mladeži tijekom cijeloga života.

Zadaće nastave „Osnove logorovanja“ na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu mogu se taksativno nabrojati kao: izbor primjerenog mjesta za logorovanje, određivanje trajanje logorovanja, upoznavanje s ciljem logorovanja, upoznavanje s materijalnim sredstvima, opremom, rekvizitima i dokumentacijom potrebnom za organizaciju i realizaciju logorovanja, osposobljavanje studenata za organizaciju života i rada na logorovanju što podrazumijeva: utvrđivanje načina upravljanja logorom, plan i program rada, dnevni i cjelokupni raspored rada, provedbu previđenih sadržaja, način i uvjete osiguranja logora, održavanje objekata u logoru itd.

Iz zadaća nastave „Osnova logorovanja“ proizlaze njeni **programski sadržaji** koji se mogu iskazati kao: aktivnosti na otvorenim površinama (prirodni oblici kretanja, igre - elementarne, momčadske, sportske i štafetne, rekreativne aktivnosti, natjecanja, signalizacija, vezivanje čvorova, postavljanje šatora, ponašanje u logoru, orijentacija, osnove planinarstva, alpinizam, sportsko penjanje, opasnosti u planini, meteorologija. Slijede sadržaji i aktivnosti uz vodu i u vodi: spašavanje utopljenika, štafetne igre u vodi, obuka neplivača u neposrednim uvjetima, a kao posljednja skupina predviđeni su sadržaji i aktivnosti u prirodi: terenske igre (stari sportovi), orijentacijsko kretanje, pješačenja, izleti (Raknić, 1960).

Organizacijske i metodičke upute značajan su dio plana i programa ove nastave, a odnose se na davanje uputa o sadržaju i aktivnostima na improviziranim sportskim površinama u prirodi, na opasnosti u planinama, pružanje prve pomoći na terenu (zbrinjavanje rana: ugriza od kukaca i gmazova), priručna imobilizacija, sunčanica, opekline, toplotni udar, kod utapljanja, pružanje pomoći kod infektivnih bolesti, jednodnevni izleti, bivakiranje, penjanje uz umjetnu i prirodnu stijenu, orijentacija u prirodi, čuvanje prirode, društvene igre, jahanje na konjima. Jednako značajne metodičke upute odnose se i na **društveno-zabavne aktivnosti** društvene igre, zabavna večer, plesna večer, recitatorska večer itd.

2. ZAKLJUČAK

Budući da već nekoliko godina nije organizirana nastava u prirodi (logorovanje) za studente Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, **napisan je rad koji bi trebao potaknuti ponovno uvrštavanje ovog oblika nastave u kolegij Kineziološka metodika**. Za to je sada pravo vrijeme jer je upravo u tijeku reforma studija Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja se provodi zbog drukčijeg ECTS sustava školovanja,

Literatura

1. Findak, V. (1999). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, Školska knjiga, Zagreb.
2. Oreb, G. (2002). Ankete studenata Kineziološkog fakulteta o preferencijama sportova na vodi (neobjavljeni materijal).
3. Raknić, M. (1960). Tehnika logorovanja, Vjesnik, Zagreb.

4. Republika Hrvatska (1999). Nastavni plan i program za osnovnu školu – Tjelesna i zdravstvena kultura; Ministarstvo prosvjete i športa.
5. Republika Hrvatska (1982). Nastavni plan i program; Fakultet za fizičku kulturu.